

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Správa Chránenej krajinnej oblasti Cerová vrchovina

**Ďalšia dokumentácia starostlivosti o časť SKUEV2366 Drienčanský kras na obdobie
2019 – 2023**

Rimavská Sobota, 2018

OBSAH:

1. Projektové územie – základné údaje	3
2. Biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území	3
3. Problémy v projektovom území	5
4. Navrhované riešenia	6
5. Navrhované opatrenia	7
6. Cieľový stav biotopov a druhov európskeho významu	9
7. Ďalšie relevantné informácie	10
8. Meno a adresa spracovateľa	10

Prílohy:

Príloha č. 1: Mapa územia SKUEV 0366 a SKUEV2366 Drienčanský kras.....	11
Príloha č. 2: Mapa projektového územia	12
Príloha č. 3: Mapa biotopov projektového územia	13
Príloha č. 4: Mapa lokalít zásahu	14

1. Projektové územie – základné údaje

Ďalšia dokumentácia starostlivosti o časť SKUEV2366 Drienčanský kras na obdobie 2019 – 2023 (ďalej len „táto dokumentácia“) sa týka časti SKUEV2366 Drienčanský kras s výmerou 92,14 ha (z celkovej výmery 1281,915 ha), ktoré je v ďalšej dokumentácii uvádzané ako „projektové územie“. Zaradenie SKUEV2366 Drienčanský kras do národného zoznamu bolo schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 495 z 25. októbra 2017 k druhej aktualizácii národného zoznamu území európskeho významu, resp. všeobecne záväzným právnym predpisom (Opatrením Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu).

Kód: SKUEV2366

Názov: Drienčanský kras

Výmera projektového územia: 92,14 ha.

Kraj: Banskobystrický

Okres: Rimavská Sobota

Obec projektového územia: Hrušovo a Drienčany

Parcely C KN: 294/1 - časť (2. stupeň ochrany), k.ú. Hrušovo a C KN 775 a 779 a časť 1442 (2. stupeň ochrany), k.ú. Drienčany

Mapa SKUEV2366 Drienčanský kras: príloha č. 1

Mapa projektového územia: príloha č. 2

2. Biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území

Predmetom ochrany v celom SKUEV2366 Drienčanský kras je 7 biotopov európskeho významu a 14 druhov európskeho významu. Z nich v projektovom území sú 3 biotopy európskeho významu:

Kr6 Xerothermné kroviny (40A0*)

Tr1 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa *Orchidaceae*) (6210)

Tr2 Subpanónske travinnobylinné porasty (6240*)

a 1 biotop národného významu:

Tr6 Teplomilné lemy

Výmeru jednotlivých biotopov v projektovom území nie je možné presne stanoviť, nakoľko sa biotopy na lokalite nachádzajú v komplexoch a hranice sa prelínajú. Podrobné mapovanie biotopov bude vykonané po zrealizovaní verejného obstarávania pravdepodobne v rokoch 2019 až 2021 v rámci projektu „Vypracovanie programov starostlivosti o Národný park Slovenský kras a jeho ochranné pásmo, Chránenú krajinnú oblasť Strážovské vrchy, Chránený areál Galmus a Prírodnú rezerváciu Drienčanský kras“, a jeho výsledky budú zapracované do návrhu programu starostlivosti o PR Drienčanský kras.

V projektovom území sú založené 2 trvalé monitorovacie lokality pre biotop Kr6 Xerothermné kroviny: TML_40A0_030 (k.ú. Hrušovo) a TML_40A0_029 (k.ú. Drienčany)

Hodnotenie súčasného a cieľového stavu predmetných 3 biotopov európskeho významu v rámci Slovenska a projektového územia je v tab. 1 a tab. 2.

Tab. 1: Celkový stav predmetov ochrany v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónne

Kód	biotop	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP cieľ	PAN cieľ
6210	Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží	U1	X	U1	U1	TM ₁	OM
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	U1	U1	U1	U1	TM ₁	TM ₁
40A0*	Xerothermné kroviny	U1	U1	U1	U1	TM ₂	TM ₂

Tab. 2. Hodnotenie stavu predmetov ochrany v projektovom území - časť SKUEV2366 Drienčanský kras

Hodnotenie biotopov – k.ú. Hrušovo							
biotop	reprezenta- tívnosť na lokalite	relatívna rozloha na lokalite	zachova- losť na lokalite	stav biotopu v území	stav biotopu v bioregiónne	cieľový stav v k.ú. Hrušovo do roku 2023	priorita
6210	B	C	B	B	U1	nutné udržanie biotopu v stave B	stredná
6240*	B	C	B	B	U1	nutné udržanie biotopu v stave B	stredná
40A0*	C	B	C	C	U1	nutné zlepšenie stavu biotopu na stav B	stredná

Hodnotenie biotopov – k.ú. Drienčany							
biotop	reprezenta- tívnosť na lokalite	relatívna rozloha na lokalite	zachova- losť na lokalite	stav biotopu v území	stav biotopu v bioregiónne	cieľový stav v k.ú. Drienčany do roku 2023	priorita
6210	C	C	C	C	U1	nutné zlepšenie stavu biotopu na stav B	stredná
6240*	C	C	C	C	U1	nutné zlepšenie stavu biotopu na stav B	stredná
40A0*	C	B	C	C	U1	nutné zlepšenie stavu biotopu na stav B	stredná

Vysvetlivky k tabuľkám:

A – priaznivý – výborný, B – priaznivý – dobrý, C – nepriaznivý – narušený, D – nepriaznivý – nevyhovujúci; FV – priaznivý, U1 – nepriaznivý – nevyhovujúci, U2 – nepriaznivý – zlý (Polák, Saxa 2005).

Grafické znázornenie v tabuľkách je vo forme „semafórových farieb“ – **zelená** znamená, že situácia je v poriadku, **oranžová** znamená stav pohotovosti, **červená** – pozor, situáciu je potrebné riešiť.

FV- priaznivý stav (biotopu/druhu)
U1- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – nedostatočný (U1)
U2- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – zlý
XX – neznámy stav (biotopu/druhu)

1. Udržiavací manažment (MM podľa výrazu „maintaining management“) pre druhy v priaznivom stave, na ktoré je potrebné vyvinúť úsilie na udržanie priaznivého stavu.
2. Cieľový manažment (TM podľa výrazu „target management“) pre druhy v nepriaznivom stave, v prípade ktorých je potrebné zlepšiť stav.
TM₁ – cieľom je zlepšenie stavu o jednu kategóriu do r. 2020
TM₂ – cieľom je zlepšenie stavu o jednu kategóriu do r. 2027
3. Operatívny manažment (OM podľa výrazu „operative management“) pre druhy a biotopy, ktoré môžu vyžadovať rýchly alebo špeciálny zásah v prípade ochrany populácie druhu alebo biotopu, najmä na lokalitnej úrovni.

3. Problémy v projektovom území

Vplyvy a ohrozenia predmetných biotopov európskeho významu sú uvedené v tab. 3.

Hlavným problémom lokality v k.ú. Drienčany s druhým stupňom ochrany je absencia vhodného spôsobu obhospodarovania a rozširovanie náletových drevín. Lokality sú priebežne udržiavané sporadickým odstraňovaním krovín, hlavne v súvislosti s priechodnosťou existujúcej účelovej komunikácie. Porasty náletových drevín majú už miestami charakter lesa, ale miestami je ešte možný návrat k pasienkovým spoločenstvám – ide hlavne o rovinaté časti pozemkov. Pri zabezpečení trvalej priechodnosti k predmetným pozemkom existujúcou účelovou komunikáciou, bude zároveň zabezpečená pravidelná starostlivosť o predmetné územie.

V druhej časti projektového územia, na lokalite v k.ú. Hrušovo s druhým stupňom ochrany, v súčasnosti prebieha obhospodarovanie pasiením, avšak nerovnomerným, následkom čoho okrajové časti zarastajú náletovými drevinami, miestami prechádzajú až do porastu s charakterom lesa. Na ploche s výskytom biotopu 40A0* pozorujeme zvyšovanie stromovej etáže na úkor krovinovej, a teda je predpoklad, že postupujúcou sekundárnou sukcesiou predmetný biotop zanikne, ak sa nezrealizuje vhodný manažmentový zásah v blízkej budúcnosti (do 10 rokov).

Tab. č. 3: Vplyvy a ohrozenia v projektovom území

Kód vplyvu/ohrozenia	Popis vplyvu/ohrozenia	Pôvodný kód
A02	zmena v spôsoboch obhospodarovania	101
A04.03	opustenie pasenia, nedostatočné pasenie	141
H02.06	rozptýlené znečistenie podzemných vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami	
K01.01	erózia	900
K02.01	sukcesia	
M01.02	suchá a nedostatok zrážok	
M02.01	zmena biotopu	
I01	druhovú inváziu	954, 966

4. Navrhované riešenia

Prvým krokom k riešeniu súčasnej situácie na lokalitách v k.ú. Drienčany je odstránenie náletových drevín na častiach záujmových pozemkov, ktoré sú perspektívne pre budúce udržiavanie extenzívnym pasením. Dreviny je potrebné odstraňovať ručne, krovinozom a ručným náradím, s využitím osobných ochranných pracovných prostriedkov, pretože sklonitosť terénu je značná a na povrch tu vystupuje materská hornina – škrapy. Dôležité je ponechať solitéry starších drevín, napr. ovocných, ako aj menšie skupinky krovín rôzneho veku a pestrého drevinového zloženia. Na zarastených plochách s výskytom mohutných jedincov duba zimného a duba cerového je žiadúce odstrániť zmladenie hraba obyčajného a zároveň podporiť mladé jedince dubov, ktoré v budúcnosti nahradia staršie exempláre. Týmto spôsobom bude zachovaný tradičný pasienkový ráz krajiny. Vzhľadom na skutočnosť, že krovinový porast má už miestami charakter lesa a krovinová etáž je hustá, bude aj v nasledujúcich rokoch po odstránení drevín potrebné vyčistené plochy udržiavať nielen prepásaním, ale aj dodatočným odstraňovaním výmladkov náletových drevín.

Ďalším dôležitým krokom je obnova prístupovej komunikácie na lokalitu. Tá je momentálne zanedbaná a neudržiavaná, a pri zhoršenej priechodnosti vplyvom sklonitosti a poveternostných podmienok sa miestami vytvorili paralelné alternatívne cesty. Z tohto dôvodu je nevyhnutné obnoviť a udržiavať prístupovú komunikáciu, aby sa zamedzilo erózii a degradácií blízkeho okolia, v ktorom vznikajú náhradné prístupové cesty.

V druhej časti projektového územia, v k.ú. Hrušovo, je potrebné upraviť a následne udržiavať plochy s výskytom náletových drevín. Momentálne je táto lokalita obhospodarovaná, avšak obhospodarované plochy je potrebné mierne rozšíriť.

Neodmysliteľnou súčasťou zabezpečenia starostlivosti o projektové územie – a následne aj o iné lokality v SKUEV2366 Drienčanský kras – je komunikácia s miestnym obyvateľstvom, prezentácia zrealizovaných opatrení a aktivít predovšetkým pre ostatných vlastníkov a užívateľov v území ako dobrého príkladu starostlivosti v území (potrebné zabezpečiť prostredníctvom vhodného technického zabezpečenia). Prínosom bude aj zviditeľnenie prírodných hodnôt územia miestnemu obyvateľstvu a návštevníkom územia formou inštalovania náučných tabúl napr. na prístupových komunikáciách z hlavnej cesty.

5. Navrhované opatrenia

Tab. č. 4: Operatívne ciele, navrhované opatrenia a aktivity potrebné na ich dosiahnutie

Operatívny cieľ: Zlepšenie stavu biotopu 40A0* v rámci projektového územia a biotopov 6210, 6240* v k.ú. Drienčany na stav B a udržanie biotopov 6210, 6240* v stave B v k.ú. Hrušovo; k zlepšeniu stavu dôjde na ošetrovaných plochách							
Opatrenie: 1. Obnova tradičného obhospodarovania							
Číslo aktivity	Biotope, ktoré sa opatrením riešia	Vplyvy/ohrozenia, ktoré sa aktivitou budú riešiť	Opis aktivity	Merná jednotka (napr. plocha, počet napájadiel, informačných tabúlí a pod.)	Termín	Zodpovednosť	Zdroj financovania
1.1	6210 6240* 40A0*	A04.03 K01.01 K02.01 M02.01	Odstránenie náletu drevín ručne, krovinnorezom, ručným náradím	Výmera plochy cca 11 ha	Mimovegetačné obdobie rokov 2018, 2019, 2020	Aktuálny vlastník/ užívateľ	OP KŽP
1.2	6210 6240* 40A0*	A02 A04.03 K01.01 K02.01 M02.01	Rozšírenie plochy pastvy na časť ošetrenej plochy	Výmera plochy cca 5 ha	2019, 2020, 2021, 2022	Aktuálny vlastník/ užívateľ	OP KŽP
1.3	6210 6240* 40A0*	A04.03 K01.01 K02.01 M02.01	Udržiavanie ošetrenej plochy bez náletu – ručné odstraňovanie zmladených náletových drevín, blokovanie sukcesie	Výmera plochy cca 6 ha	2019, 2020, 2021, 2022	Aktuálny vlastník/ užívateľ	OP KŽP
1.4	6210 6240* 40A0	A04.03 K01.01 K02.01 M02.01	Presvetlenie, resp. preriedenie porastov s vyšším štádiom sukcesie s výskytom starších jedincov duba zimného a duba cerového	Výmera plochy rozvoľnených dubových porastov cca 2 ha	2019, 2020, 2021, 2022	Aktuálny vlastník/ užívateľ	OP KŽP
Opatrenie: 2. Zlepšenie podmienok obhospodarovania							
2.1	6210	A02	Sprístupnenie ťažko dostupných	Spríechodnenie	2019, 2020	Aktuálny	OP KŽP

	6240*	A04.03 K01.01 K02.01 M01.02 M02.01 I01	lokality na pasenie – spriechodnenie účelovej komunikácie	účelovej komunikácie v dĺžke cca 1 km	2021, 2022	vlastník/ užívateľ	
Operatívny cieľ: Monitoring biotopov ovplyvnených realizáciou opatrení a aktivít: 6210, 6240*, 40A0* a zvýšenie environmentálneho povedomia miestneho obyvateľstva, ostatných vlastníkov a užívateľov v SKUEV2366 Drienčanský kras							
Opatrenie: 3. Monitoring stavu biotopov a vplyvu realizovaných opatrení, zvýšenie povedomia verejnosti o hodnotách územia, prezentácia vhodného spôsobu obhospodarovania							
3.1	6210 6240* 40A0*	A04.03 K01.01 K02.01 M01.02 M02.01 I01	Založenie monitorovacích plôch pre jednotlivé biotopy, monitoring stavu biotopov pred a následne po realizácii opatrení a aktivít	3 monitorovacie lokality, po 1 z biotopu 6210, 6240*, 40A0*	2019, 2022	ŠOP SR	ŠOP SR
3.2	6210 6240* 40A0*	A04.03 K01.01 K02.01 M01.02 M02.01 I01 H02.06	Prezentácia zrealizovaných opatrení a aktivít, výsledkov dobrého príkladu starostlivosti o územie SKUEV2366 Drienčanský kras predovšetkým pre ostatných vlastníkov a užívateľov	Workshop, dvakrát: pred začatím realizácie opatrení a aktivít a po ich realizácii	2019 – 2023	Aktuálny vlastník/ užívateľ, ŠOP SR	OP KŽP, ŠOP SR
3.3	6210 6240* 40A0*	A04.03 K01.01 K02.01 M01.02 M02.01 I01 H02.06	Zviditeľnenie prírodných hodnôt územia miestnemu obyvateľstvu a návštevníkom územia formou inštalovania náučných tabulí	4 informačné tabule	2019 – 2023	Aktuálny vlastník/ užívateľ, ŠOP SR	OP KŽP, ŠOP SR

6. Cieľový stav biotopov a druhov európskeho významu

Zlepšenie stavu biotopu 40A0* na stav B na oboch lokalitách a udržanie stavu biotopov 6210, 6240* v stave B, na lokalite k.ú. Hrušovo a zlepšenie ich stavu na stav B na lokalite k.ú. Drienčany. K zlepšeniu stavu uvedených biotopov dôjde hlavne na ošetrovaných plochách, a to rozšírením plochy vhodnej na pasenie hospodárskych zvierat – odstránením časti náletových krovín bude zvýšená výmera prepásanej plochy, a tým aj komplexu biotopov 6210 a 6240* o cca 5 ha. Zároveň dôjde aj k zlepšeniu stavu biotopu národného významu Tr6 teplomilné lemy, ktorý sa v projektovom území nachádza v mozaike biotopov 40A0*, 6240* a 6210.

Zabezpečenie monitoringu biotopov ovplyvnených realizáciou opatrení a aktivít: 6210, 6240*, 40A0*, a to založením trvalých monitorovacích plôch pre 3 biotopy – 6210, 6240* a 40A0* (pre každý biotop 1 monitorovacia plocha) a monitoringom stavu týchto biotopov pred a po realizácii aktivít a opatrení.

Pozn.: monitoring biotopov 6210 a 6240* v projektovom území nie je zabezpečený prostredníctvom projektu „Monitoring druhov a biotopov európskeho významu v zmysle smernice o biotopoch a smernice o vtákoch“. Biotop 40A0* má zabezpečený monitoring v rámci uvedeného projektu s frekvenciou 3 roky, čo nie je postačujúce na zhodnotenie vplyvov zrealizovaných aktivít na kvalitatívne a kvantitatívne parametre tohto biotopu v projektovom území.

Zvýšenie environmentálneho povedomia miestneho obyvateľstva, ostatných vlastníkov a užívateľov v SKUEV2366 Drienčanský kras, a to informovaním o možnostiach hospodárenia aj v iných častiach SKUEV2366 Drienčanský kras prostredníctvom pracovných stretnutí a workshopov organizovaných pred a po realizácii aktivít a opatrení. Prezentácia vhodného spôsobu obhospodarovania a obnovenia hospodárenia v regióne a ukážok zrealizovaných opatrení v projektovom území, ako dobrého príkladu starostlivosti o územia európskeho významu.

Tab. č. 5: Predpokladaný stav predmetov ochrany po realizácii navrhovaných opatrení

Hodnotenie biotopov – predpokladané po projekte, k.ú. Hrušovo				
biotop	reprezentatívnosť na lokalite	relatívna rozloha na lokalite	zachovalosť na lokalite	stav biotopu v území
6210	B	B	B	B
6240*	B	B	B	B
40A0*	B	B	B	B
Hodnotenie biotopov – predpokladané po projekte, k.ú. Drienčany				
biotop	reprezentatívnosť na lokalite	relatívna rozloha na lokalite	zachovalosť na lokalite	stav biotopu v území
6210	B	C	B	B
6240*	B	C	B	B
40A0*	B	B	B	B

7. Ďalšie relevantné informácie

Predkladaná ďalšia dokumentácia bude podkladom pre vypracovanie programu starostlivosti o SKUEV0366 Drienčanský kras a SKUEV2366 Drienčanský kras.

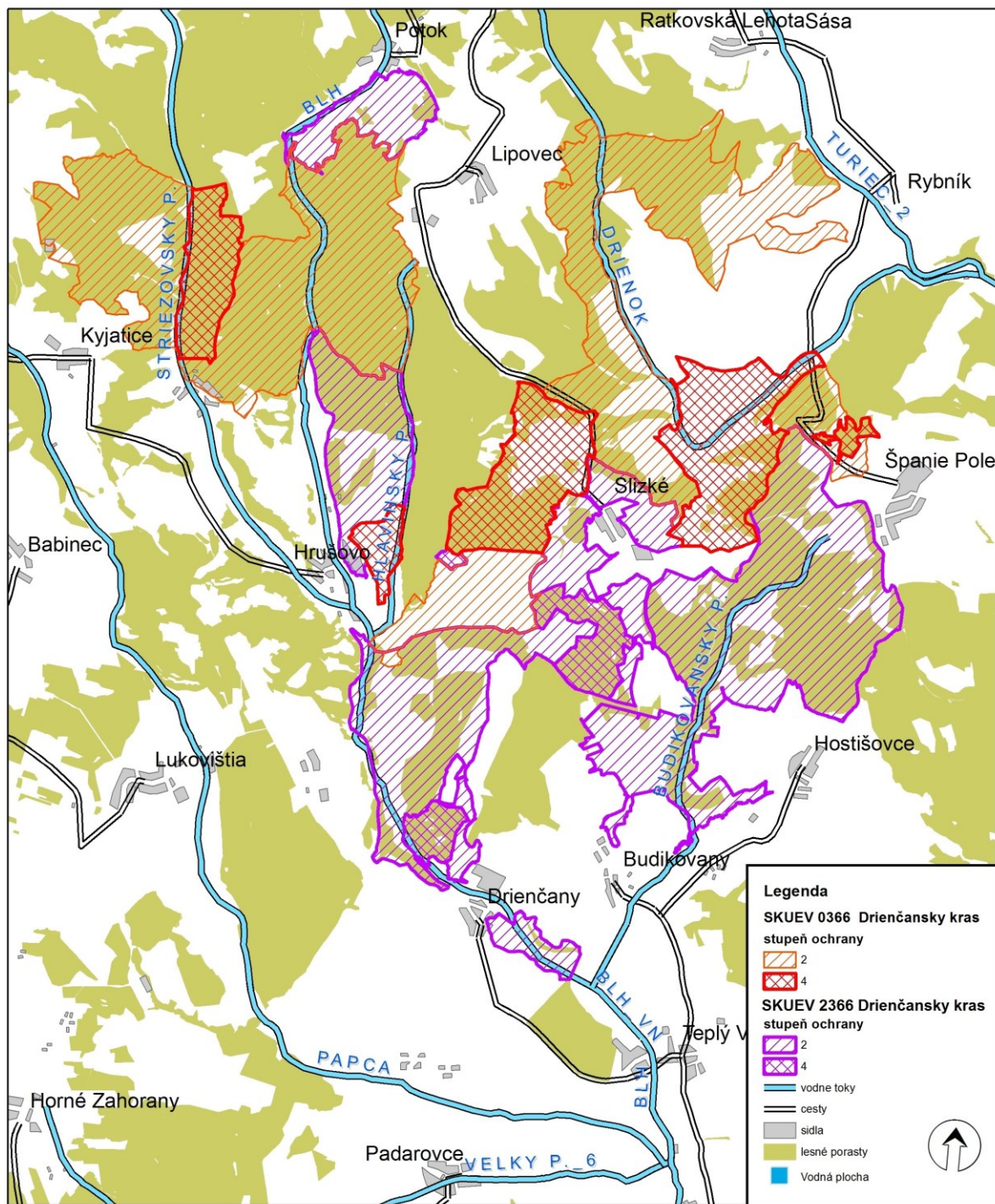
Použitá literatúra:

- návrh projektu ochrany Drienčanský kras, ŠOP SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, 2013 – interný materiál;
- Standard data formular, (SDF)
- opatrenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 1/2017 zo 7. decembra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 (v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 495 z 25. októbra 2017 k druhej aktualizácii národného zoznamu území európskeho významu),
- Polák, P., Saxa, A., (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.
- Stanová V., Valachovič M. (2002). Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 str.
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

8. Spracovateľ ďalšej dokumentácie

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Správa CHKO Cerová vrchovina, Železničná 31, 979 01 Rimavská Sobota. Vypracované v spolupráci s vlastníkom a užívateľom projektového územia.

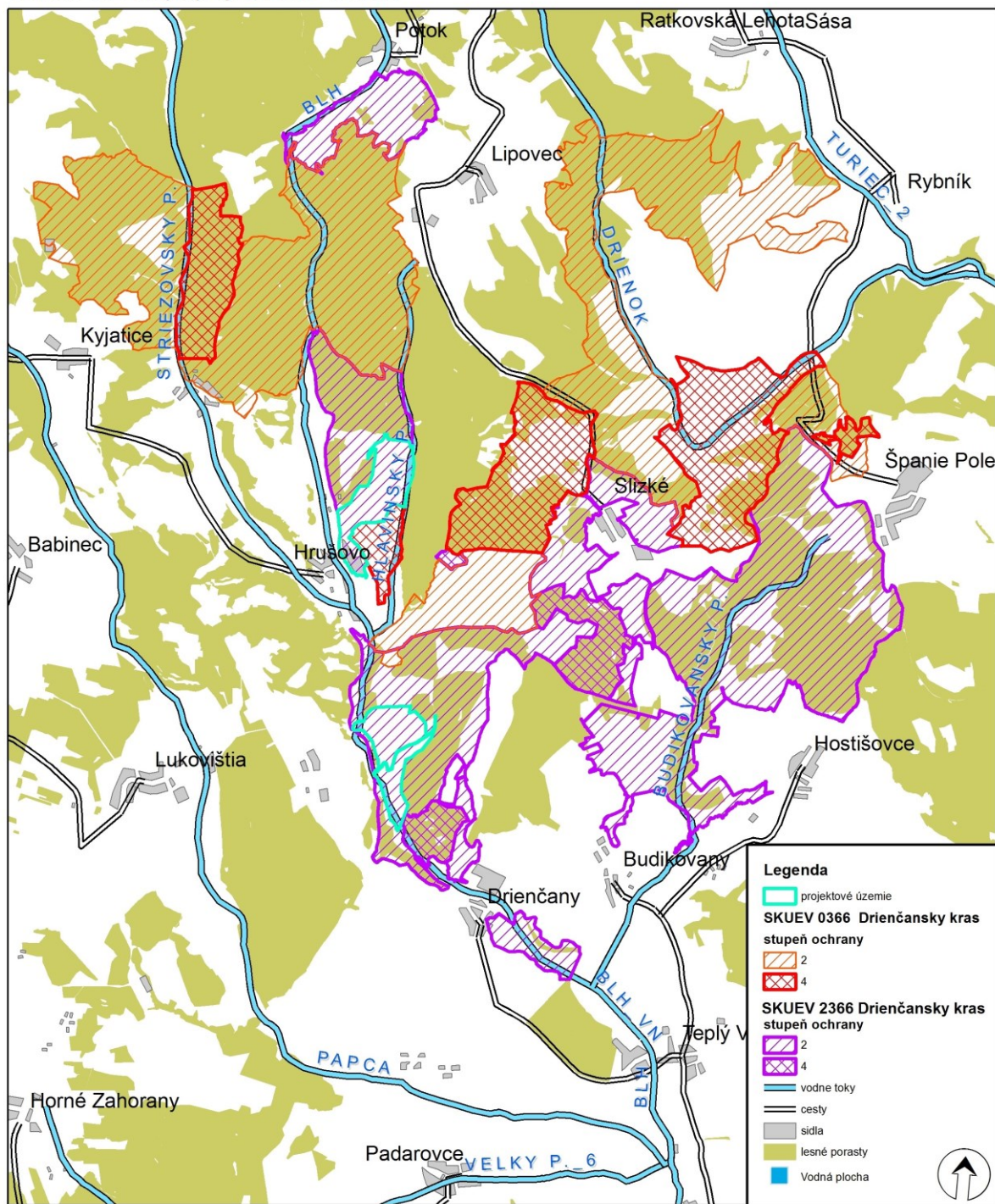
Príloha č. 1: Mapa územia SKUEV0366 a SKUEV2366 Drienčanský kras

0 1,25 2,5 5 km

SVM50 © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, 2000, č.040/010205-AG
 Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, 2018

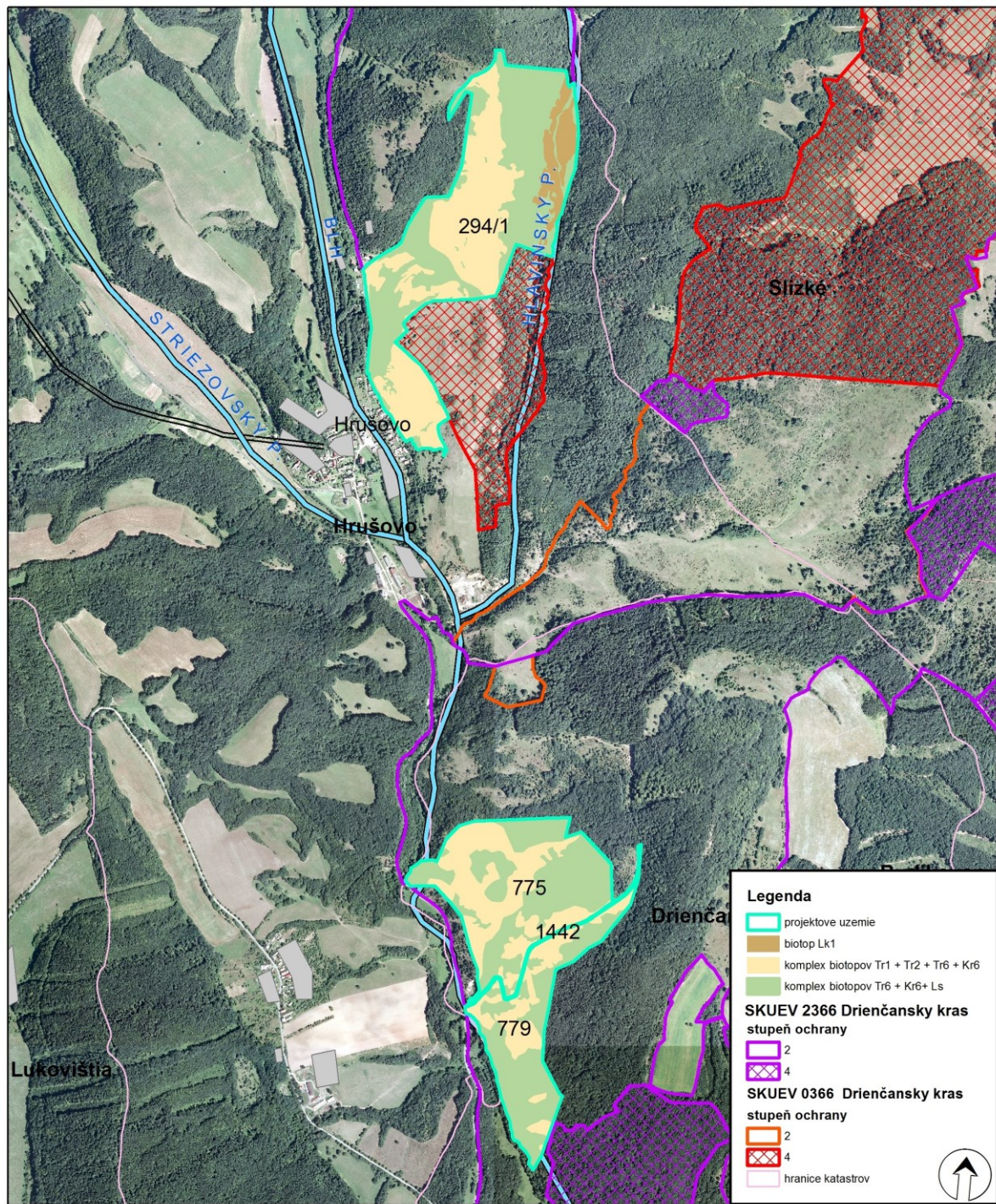
Príloha č. 2: Mapa projektového územia

0 1,25 2,5 5 km

SVM50 © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, 2000, č.040/010205-AG
 Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, 2018

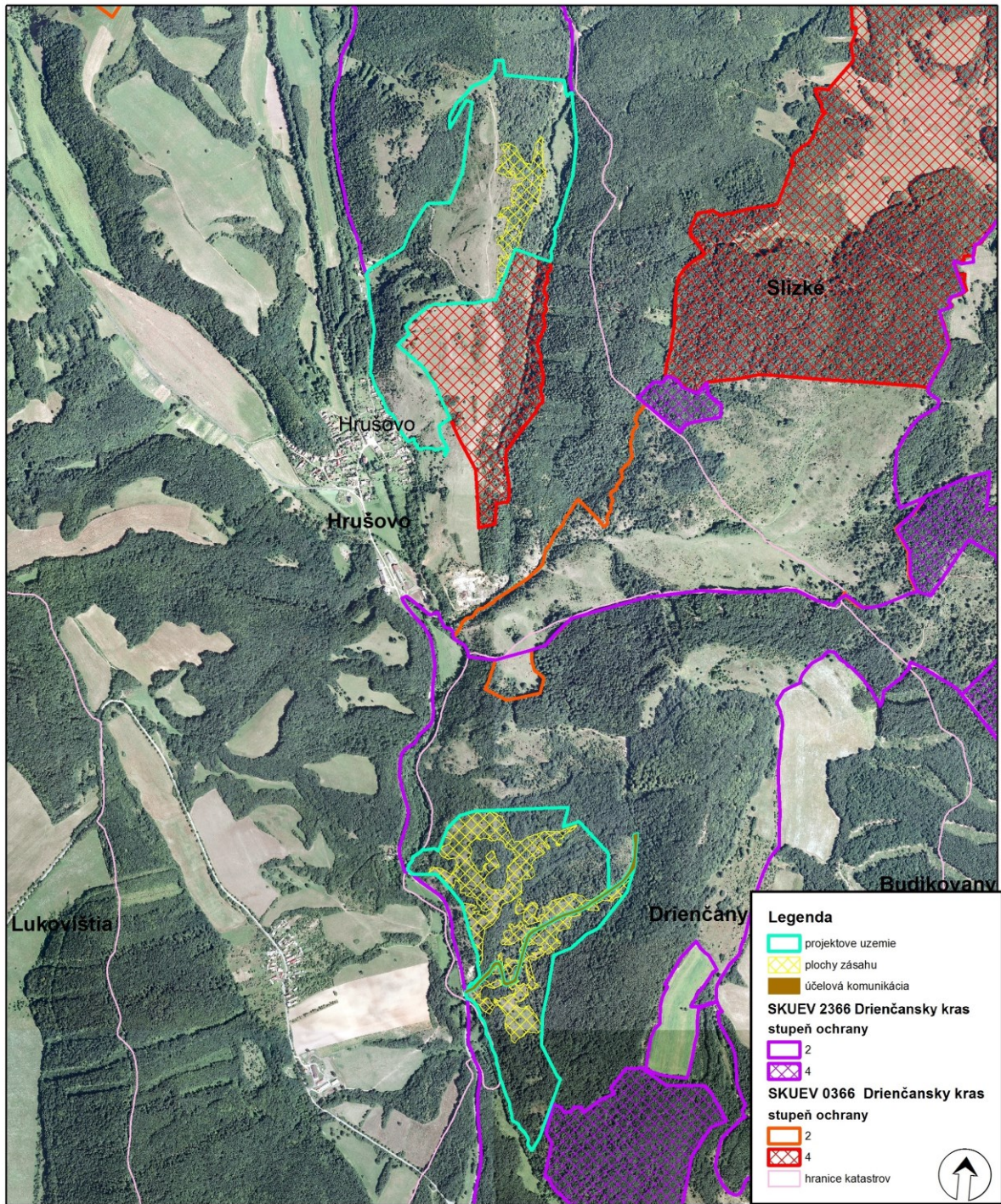
Príloha č. 3: Mapa biotopov projektového územia

0 0,5 1 2 km

Ortofotomapa © EUROSENSE, GEODIS, licenčná zmluva č. 2015-125/8
 Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, 2018

Príloha č. 4: Mapa lokalít zásahu

0 0,5 1 2 km

Ortofotomapa © EUROSENSE, GEODIS, licenčná zmluva č. 2015-125/8
 Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, 2018